

SPÉKTRUM

Periodikum
Slovenskej
technickej
univerzity
v Bratislave

8

Akademický rok
2005/2006
april

Ročník XII.
/XLIV./

Z O B S A H U

Na slovíčko s rektorom STU /4
Noví profesori na STU /5

Európska akadémia
vieda umení /16

Dlhoročný pedagóg našej univerzity a legendárny československý futbalový tréner doc. PhDr. Jozef Vengloš sa v tomto roku dožíva životného jubilea 70 rokov. Pri tejto príležitosti mu rektor Slovenskej technickej univerzity Vladimír Báleš udelil Plaketu STU za rozvoj telesnej výchovy a športu na univerzite a za šírenie dobrého mena STU doma i v zahraničí.

Váš profesionálny život je úzko spätý so Slovenskou technickou univerzitou, na ktorej ste pôsobili sedemnásť rokov, z toho dlhšiu dobu ako vedúci Katedry telesnej výchovy. Ako s odstupom času spomínate na tieto roky?

V prvom rade mi dovoľte poďakovať sa za pozvanie a za možnosť podeliť sa s čitateľmi časopisu Spektrum o pár myšlienok a spomienok, pretože môj vzťah k STU je a bol vždy veľmi blízky. Roky na univerzite boli veľmi čulé. STU mala v tom čase veľmi hutný a živý študentský život i vzdelávací proces. Páni rektori i dekáni mali úzke prepojenie na Katedru telesnej výchovy a tým aj na študentov. Telesná výchova spĺňala dôležitú úlohu formovania životného štýlu, využívania voľného času a v niektorých prípadoch aj regeneračnej procedúry, pretože napríklad študenti chémie trávil veľkú časť vzdelávacieho procesu v laboratóriách a šport im pomáhal nájsť si vo voľnom čase určitú formu seberealizácie. Pravidelne sa konali športové hry, na ktorých boli študenti STU vynikajúci vo futbale, volejbale, basketbale, tenise a v iných športoch a na akademických súťažiach sa umiestnili vždy na popredných miestach. Šport neabsentoval na žiadnej fakulte, bol súčasťou života na univerzite. Mal som to šťastie, že na Katedre telesnej výchovy, kde som dlhší čas pôsobil ako vedúci, bol dobrý kolektív, ktorý si vážil študentov i kolegov pedagógov. Vytvoril sa medzi nami vzťah priateľstva a kolegiality, ktorý pomáhal rozvoju telesnej výchovy študentov i zamestnancov fakúlt. Z veľkého množstva talentov sa v tomto prostredí vylaktovalo mnoho kvalitných jednotlivcov i družstiev, ktorí za ochotnej podpory učiteľov univerzitu úspešne reprezentovali na verejnosti. Tento kolektív vytváral dobré podhubie pre športovú činnosť. Infraštruktúra, ktorú sme v tom čase mali vybudovanú, športový areál na Mladej Garde, viacero telocviční, plaváreň, pomohla vybudovať imidž telesnej výchovy ako potrebného impulzu vysokoškolského štúdia. Samozrejme, že štúdium špecializácie ostalo prvoradé, ale popritom integrácia takých prvkov ako telovýchova a kultúra (tanečný súbor Technik) dotvárali celkový imidž kvality univerzity nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Futbal je najrozšírenejšia kolektívna hra na svete. Od hráčov vyžaduje húževnatosť, tvorivosť, súdržnosť a tímovú prácu. Všetky tieto vlastnosti potrebuje aj vysokoškolský pedagóg. Ako ste skúsenosti získané na univerzite zúročili vo svojej kariére profesionálneho trénera?

Futbal ako najrozšírenejšia kolektívna hra prináša pre športových fanúšikov veľa radosti, potešenia, rozširuje estetické cítenie a na druhej strane výrazne reprezentuje jednotlivé kluby, národy, národnosti a podobne. Popri spomínaných vlastnostiach, ktoré sú rozhodujúce, je potrebná aj kreativita, sebadisciplína a zároveň je u trénera, ako aj u každého pedagóga veľmi potrebný pocit sebakritiky, schopnosť analyzovať svoju prácu a dopĺňať ju cez nové skúsenosti

Môj vzťah k Slovenskej technickej univerzite bol a je veľmi blízky

a informácie. To znamená neustále na sebe pracovať a vedieť potom získané vedomosti cez pedagogické majstrovstvo alebo ako dnes hovoríme „art of coaching“ prenášať na svojich zverencov a hráčov v tých najvýznamnejších súťažiach, ako je „Šampión z líg“ alebo Majstrovstvá Európy či Majstrovstvá sveta. Trénersko-pedagogické zručnosti a vedomosti, ktoré som získal, mi výrazne pomohli pri športovom tréningu. V škole pri pedagogickej práci som sa naučil vážiť si študenta i hráča, snažiť sa ho pochopiť a dať mu nové podnety v zhutnenej forme alebo získať ho pre svoje predstavy a vízie ako v učení, tak aj vo vedení špičkových športovcov a reprezentantov. Tým, že som učil na SVŠT, som sa nikdy neviazal ako profesionálny tréner. Toto prepojenie mi dávalo aj pocit neustálej pedagogickej práce. Na katedre sme mali rad veľmi kvalitných učiteľov, všetko to boli bývalí športovci a reprezentanti, ktorí viedli reprezentačné mužstvá univerzity na akademických majstrovstvách Slovenska i Československa. Veľa z nich sa zúčastnilo aj na univerziádach v zahraničí. Takýmto spôsobom sme šíрили dobré meno univerzity. Samozrejme, že toto by nebolo možné bez silnej podpory dekanov, rektorov a iných múdrych ľudí z rôznych špecializácií, ktorí športu fandili. Mali sme pocit, že sme uznávanou katedrou, ktorá mala svoje miesto v štruktúrach školy a mám dojem, že je to tak doteraz. Áno, univerzita mi veľmi pomohla v mojej profesionálnej kariére.

V rámci spoločného projektu UEFA a futbalového zväzu týkajúceho sa podpory rozvoja futbalu máte v úmysle nadviazať na spoluprácu s STU a iniciovať možnosť vytvorenia nového futbalového štadióna pri študentskom domove Mladá Garda. Ako vidíte realizáciu tohto projektu?

Na stretnutí s prezidentom Slovenského futbalového zväzu F. Laurincom a generálnym sekretárom D. Tittelom sa rokovalo o návrhu doplniť plánovaný športový projekt na Mladej Garde. Realizácia tohto zámeru predpokladá vytvorenie futbalového ihriska, prípadne umelej plochy, na ktorej by sa mohli organizovať športové podujatia študentov. Spolu so Slovenským futbalovým zväzom a za aktívnej podpory pána rektora Báleša, prorektora Bučka, doc. Bobríka a katedier telesnej výchovy sa vynasnažíme pomôcť pri jeho realizácii. Na univerzite je mládež z celého Slovenska. Sú tam chlapci, ktorí majú radi futbal, a dievčatá, ktoré by rady športovali v krajšom a estetickjšom prostredí. Na Slovenskom futbalovom zväze sme našli porozumenie a ochotu pre túto spoluprácu a po rozhovore s pánom rektorom a prorektorom existuje spoločná ochota podieľať sa na tomto projekte. Bol by som rád, keby táto myšlienka, ktorá vznikla z diskusie, pomohla rozvoju telesnej výchovy a športu na STU. Po prvých kontaktoch, ktoré boli veľmi pozitívne, príde na rad príprava projektu a návrh rozpočtu. Som presvedčený, že výsledok našej spoločnej iniciatívy poteší študentov i učiteľov. Verím, že športová plocha dobre zapadne do celkového estetického a architektonického priestoru na Mladej Garde.

Pochádzate z Ružomberka. Aká bola Vaša cesta za futbalom do Bratislavy a potom do sveta?

Moja cesta za štúdiom a za futbalom do Bratislavy bola jednoduchá. Popri štúdiu v Ružomberku som sa veľa venoval športu – futbalu, atletike a lyžovaniu, v ktorých som dosiahol úroveň dorasteneckých reprezentantov. Pri zápase reprezentačného dorasteneckého mužstva Československa proti Maďarsku v Buda-

Rektor Vladimír Báleš udelil Jozefovi Venglošovi Plaketu STU.

pešti ma videl tréner Slovana pán Bulla a ako sedemnásťročného ma pozval do Bratislavy. Po nástupe na Pedagogickú fakultu som hral v Slovane Bratislava (vyše 12 rokov), z toho 6 rokov som bol kapitánom. Mal som tú česť hrať s vynikajúcimi osobnosťami slovenského futbalu, mal som vynikajúcich trénerov, ale aj vynikajúcich učiteľov na vysokej škole. Boli to múdri ľudia, ktorí neboli zahľadení len na svoje špecializácie, ale rozmyšľali komplexne a podporovali telesnú výchovu, čo jej umožňovalo dôstojné postavenie na univerzite. Boli pre mňa vzorom a im vďačím za to, čo som neskôr v živote dosiahol. Pripravoval som sa na trénerskú dráhu, pri futbale som mal možnosť spoznať veľa krajín a neskôr ako futbalový tréner som pochodil všetky kontinenty. V zahraničí som trénoval významné profesionálne mužstvá. To však už bol ten krásny vrchol pyramídy, no najťažšie boli začiatky, aj keď prvé trénerské kroky som urobil v ďalekej Austrálii.

Dnešný futbal je v porovnaní s tým spred tridsiatich rokov rýchlejší, dynamickejší a agresívnejší. Akým smerom sa podľa Vás bude uberať jeho ďalší vývoj?

Áno, je pravda, že dnešný futbal je rýchlejší, dynamickejší a aj agresívnejší, ale zároveň je aj kreatívnejší a cez súčasné mediálne prostriedky je schopný dať športovým divákovi po celom svete ohromne silné športovo-estetické zážitky. Aj tí, ktorí futbalu veľmi nefandia, keď vidia vynikajúcich hráčov, majú hrejivé pocity, a preto aj Majstrovstvá sveta prinášajú 6-týždňové každodenné sledovanie televízie v celom svete (podľa štatistických údajov ich pozerá vyše miliarda osemsťtisíc ľudí). Môžeme preto s nadsádzkou povedať, že futbal vládne svetom. Pravdou je, že dôležitú úlohu vo vrcholovom futbale hrajú veľké peniaze. Je zaujímavé, že ľudia rôznych kategórií, vzdelania či postavenia kvalitným hráčom zarobené peniaze nezávidia, pretože vidia, že rozdávať radosť ľuďom po celom svete. Ja sám som niekoľkokrát viedol výber sveta a môžem povedať, že čím kvalitnejší hráč, tým je skromnejší a ústretovejší, váži si šport a diváka, ľudí, ktorí ho vychovali, a je ochotný venovať svoj čas a peniaze na charitatívne účely. FIFA a UEFA sú už veľmi silné športové a ekonomické inštitúcie, ktoré podporujú svetový futbal nielen na najvyššej úrovni, ale aj jeho mládežnícke podoby, čo umožňuje návratnosť peňazí do infraštruktúr v jednotlivých krajinách. Takže nezmenil sa len futbal, ale zmenila sa aj jeho filozofia a infraštruktúra. Tieto peniaze sa investujú do vzniku nových krásnych štadió-

nov na svete, ktoré sa teraz stavajú ako architektonické skvosty, do nových technológií výroby trávnikov, polievania, do organizácie mládežníckych súťaží a podobne.

Svet obdivuje športovcov, hercov a spevákov, ale nezaujíma sa o tých, ktorí preň vymýšľajú nové lieky, stavajú inteligentné domy alebo konštruujú bezpečnejšie autá. Je podľa Vás tento všeobecne akceptovaný hodnotový systém správny?

Tým, že sa pohybujem medzi špičkovými športovcami, môžem povedať, že títo ľudia si vážia ostatné odbory ľudskej činnosti, ako aj kvalitných odborníkov jednotlivých špecializácií. Ja tento problém vidím skôr v nedostatku informácií o skvelých a múdrych ľuďoch. Majú málo priestoru v rozhlase, v televízií, v novinách. Jednoducho mediálna informovanosť je v tomto smere slabá. Zo začiatku by možno bol záujem menší, ale postupne by si na to ľudia zvykli. Vo svete je normálne, že televízie majú špeciálne kanály, ktoré sa venujú osobnostiam, propagujú ich, hovoria o tom, ako ovplyvňujú súčasný svet. To však nie je len otázka televízie a rozhlasu, ale aj cielene vydávaných brožúrok a nenáročných knižiek, ktoré by podporovali a financovali štát alebo firmy, ktorým výsledky práce významných vedcov prinášajú priamy úžitok. Tento hodnotový systém by bolo potrebné poopraviť. Ja sám mám veľkú úctu a rešpekt k takýmto ľuďom na STU, lebo som ich mal možnosť poznať zblízka a boli to krásne a múdre osobnosti, ktoré významne formovali moje myslenie.

Je známe, že telesná zdatnosť našich detí nie je najlepšia. Dnešná mládež namiesto hier loptových uprednostňuje tie počítačové. Čo sa podľa Vás dá proti tomu robiť?

Telesná zdatnosť našich detí naozaj výrazne klesá. Ich spôsob života dostáva iné rozmery, ako poznala naša generácia, a miera zaťaženia sedavým spôsobom života, štúdia a práce je vyššia. Intelektuálne zaťaženie bolo v minulosti vo väčšej rovnováhe so športovým vyžitím. Aj s deťmi, ktoré prichádzajú na našu futbalovú akadémiu, je potrebné robiť v súčasnosti omnoho viac kondičnej športovej prípravy, pretože tým suplujeme školu. Na školách je málo telesnej výchovy, málo je aj mimoškolských športových aktivít. Nie vždy sú zabezpečené priestory, strácajú sa ihriská a podobne. Dôležité je však aj to, aby mali deti s kým trénovať, aby si našli na to čas, aby ich k tomu viedli rodičia a aj to, aby telesná výchova na školách mala svoje uznanie a podporu. Som presvedčený, a už som to niekoľkokrát publikoval, že čas strávený telesnou výchovou a športom sa nedá ničím nahradiť. Keď chýba, bude ho musieť nahradiť niečo iné – náročná zdravotná liečba, drogy, alkohol... Zdravé návyky by sa preto mali vypestovať už v detstve, na školách. Myslím si, že vo svete sa tomuto problému venujú podstatne viac ako u nás. Dovolím si povedať, že vec, ktorá bola v minulosti u nás dobre prepracovaná – športové hry mládeže – poskytovala aj viac priestoru na venovanie sa športu. Len vtedy, ak budeme mať zdravé deti, budeme mať aj na univerzitách zdravších, odolnejších ľudí, ktorí ľahšie zvládnu veľké nároky, ktoré im život a práca postaví do cesty.

*Ďakujem za rozhovor
Iva Šajbidorová*

Kolégium rektora STU informuje

Kolégium rektora STU rokovalo dňa 20. marca 2006. Témy rokovania boli:

Rozpočet STU na rok 2006 – časť: Rozdelenie dotácie z MŠ SR. KR STU prerokovalo a bez závažnejších pripomienok schválilo rozdelenie dotácie z MŠ SR na jednotlivé súčasti STU.

Informácia o projektoch a výzvach APVV. Prorektor R. Redhammer podrobne informoval o rozvojových projektoch, ktoré STU predložila v roku 2005 a ešte stále nie sú známe výsledky ich hodnotenia. Na rok 2006 sa pripravujú dve výzvy. Jedna z nich bude zameraná na mladých vedeckých pracovníkov.

Postupnosť zavedenia krokov SMKV na STU. Zavedenie systému manažérstva kvality vzdelávania (SMKV) na STU znamená zjednotenie a systemizáciu doterajších aktivít zameraných na riadenie a hodnotenie kvality vzdelávacieho procesu na fakultách STU. KR STU odporučilo zaviesť na každej fakulte STU funkciu asistenta dekana pre

SMKV, ktorý bude zodpovedný za zavedenie a realizáciu SMKV na príslušnej fakulte podľa tohto jednotného systému.

Evalvačná správa STU. Na našej univerzite prebieha proces inštitucionálneho hodnotenia jej úrovne, ktorý robia hodnotitelia z Európskej asociácie univerzít (EUA). Na tento účel bola vypracovaná Sebahodnotiaca správa v anglickom jazyku (odoslaná hodnotiteľom) aj v slovenskom jazyku (pre akademickú obec STU). S jej obsahom bola akademická obec STU oboznámená a mala možnosť ju pripomenkovať. V dňoch 20. – 21. apríla 2006 navštívia našu univerzitu hodnotitelia z EUA a začne sa proces hodnotenia.

Spolufinancovanie projektov. Pri podávaní rôznych projektov je potrebné mať vyriešenú aj otázku spolufinancovania – ak to podávaný projekt vyžaduje. Zodpovedný je za to riešiteľ/podávateľ projektu.

Pavel Timár
vedúci úradu rektora

Vedenie STU informuje

Vedenie STU zasadalo v dňoch 2. a 20. marca 2006 a prerokovalo všetky témy, ktoré boli neskôr zaradené aj na rokovanie KR STU. Okrem týchto tém prerokovalo:

Výročnú správu STU za rok 2005.

Vedenie STU schválilo výročnú správu STU za rok 2005 a postúpilo ju na prerokovanie vo vedeckej rade a v akademickom senáte STU.

Obhajobu dizertačnej práce. Vedenie STU prerokovalo a schválilo novú smernicu rektora STU „Obhajoba dizertačnej práce – príprava a priebeh“.

Stav projektu AIS pre STU. Vedenie STU sa podrobne zaoberalo postupnosťou jednotlivých krokov pri obstarávaní nového informačného systému pre STU. Schválilo predložený harmonogram, ako aj požado-

vané finančné prostriedky na projekt AIS v štruktúre investičné, neinvestičné a personálne náklady na roky 2006, 2007 a 2008.

Evidenciu publikačnej činnosti na STU. Prorektor R. Redhammer informoval, že databáza v systéme OLIB je naplnená informáciami o publikačnej činnosti na 100 percent. Po odovzdaní na MŠ SR bude zverejnená aj na internete. Pozitívne hodnotil aktivitu CVT STU.

Stav v Univerzitnom technologickom inkubátore. Prorektor R. Redhammer informoval o súčasnom stave v obsadení UTI a o prebiehajúcich rokovaniach pre sponzorské a partnerské aktivity.

Pavel Timár
vedúci úradu rektora

s rektorom Slovenskej technickej univerzity prof. Ing. Vladimírom Báležom, DrSc.

Pán rektor, v tlači sa objavila informácia, že STU má spomedzi všetkých vysokých škôl najmenšiu nezamestnanosť svojich absolventov. Ako si vysvetľujete tento úspech?

Áno, podľa Úradu práce z absolventov končiacich STU si do konca septembra iba 4,4 % nenašlo uplatnenie v praxi. Považujem to za úspech všetkých našich fakúlt, pretože vidno, že pripravujeme žiadaných absolventov. Dovolím si zdôrazniť, že aj kvalitne pripravených. Ukazuje sa, že cesta, ktorou sa vybrala STU, je správna. Neznížili sme náročnosť štúdia, ale zároveň sme ho prispôbili praxi tak, aby bol o našich absolventov záujem. Poctivo odvedená pedagogická práca sa musí odraziť v kvalite našich absolventov. Ak sa nám podarí zmodernizovať študentské a výskumné laboratóriá, budú naši inžinieri ešte lepšie pripravení do praxe.

Koniec školského roka je obdobím maturít. Už druhý rok sa žiaci môžu rozhodnúť, podľa požiadaviek vysokých škôl, či si vyberú úroveň náročnosti typu A alebo B. Má univerzita jednotné kritériá na prijímacie pohovory alebo je akceptovanie maturít na jednotlivých fakultách rôzne?

Podľa zákona o vysokých školách sa prijímacie pohovory uskutočňujú na fakultách. Každá fakulta STU má svoje vlastné kritériá. Okrem Fakulty architektúry, ktorá má svoje špecifické požiadavky, všetky ostatné fakulty primerane berú do úvahy výsledky maturít. Osobne si myslím, že váha maturít pre prijímacie pohovory sa bude stále zvyšovať. Na druhej strane by sa nemali opakovať chyby, ktoré sa vyskytli v súvislosti s maturitami, pretože tým maturita stráca na dôveryhodnosti.

Vzhľadom na to, že podmienkou získania študentského víza na cestu do USA je v súčasnosti doklad o štúdiu, stretávame sa s prípadmi falšovania záznamov a podpisov v indexoch. Je to problém, ktorý musia riešiť všetky univerzity a STU v tom nie je výnimkou. Aké preventívne opatrenia, resp. aké sankcie urobí vedenie univerzity, aby študentom zabránilo klamať a falšovať?

Touto problematikou sme sa zaoberali aj na Slovenskej rektorskej konferencii 7. apríla 2006 v Žiline. Každé falšovanie indexov považujeme za hrubé porušenie študijných predpisov a budeme ho prísne trestať. Na druhej strane sme požiadali aj MŠ SR, aby oznámilo americkému veľvyslanectvu, že by bolo potrebné požadovať úradne overené dokumenty o stave skúšok študenta. Len to je relevantný doklad o skutočnom priebehu štúdia.

Iva Šajbidorová

Vedecká rada informuje

Členovia vedeckej rady STU, ktorá sa uskutočnila 13. marca 2006, prerokovali a väčšinou hlasov schválili návrh na vymenovanie za profesora:

- **doc. Ing. Ivana Chodáka, DrSc.**, (FCHPT STU)
v odbore technológia makromolekulových látok.

Na návrh dekana MTF STU prof. Jozefa Sablika vedecká rada schválila návrhy na udelenie titulu „doctor honoris causa“:

- **prof. Ing. Ivanovi Vasilievičovi Abramovi, DrSc.**,
- **Ing. Petrovi Joehnkovi, PhD.**

Návrhy boli predložené pri príležitosti osláv 20. výročia založenia Materiálovotechnologickej fakulty.

Vedecká rada prerokovala Správu o hodnotení vzdelávacej činnosti na STU v roku 2005. Prorektor J. Kalužný zhodnotil jednotlivé oblasti vzdelávania – stupne štúdia, prijímacie konanie, ŠVOČ, ICV. Zdôraznil, že o doktorandské štúdium je zvýšený záujem a presahuje počet miest pridelených z MŠ SR. Uviedol, že na STU máme len 150 zahraničných študentov, čo predstavuje iba 1 percento z počtu denných študentov. V súvislosti s touto situáciou je potrebné zlepšiť propagáciu štúdia na STU v zahraničí. V súvislosti s riadiacou a kontrolnou činnosťou si fakulty uplatňujú svoje špecifiká. Poukázal na slabý záujem študentov vyjadrovať sa k štúdiu. Informoval prítomných, že v roku 2005 sa skončila akreditácia študijných odborov PhD. štúdia. V závere zdôraznil, že STU si plní poslanie, ktoré jej vyplýva zo zákona – poskytovať vysokoškolské vzdelávanie a tvorivé vedecké bádanie alebo tvorivú umeleckú činnosť. VR materiál schválila a skonštatovala, že vzdelávanie na fakultách STU je pevnou súčasťou budovania európskeho vysokoškolského priestoru.

Vedecká rada prerokovala Správu o hodnotení vedeckovýskumnej činnosti na STU v roku 2005, ktorú predniesol v zastúpení prorektor R. Špaček. Zdôraznil, že materiál, ktorý bol pre členov vedeckej rady prístupný na internetovej stránke, bol ešte doplnený o čerstvé údaje z MŠ SR. V tejto súvislosti informoval rektor V. Bálež, že STU je na prvom mieste v grantovej úspešnosti v domácich grantoch a v zahraničných grantoch je na druhom mieste za Univerzitou Komenského. Prorektor Špaček upozornil aj na publikačnú činnosť, ktorá ešte nie je uzavretá. V oblasti projektového financovania sa výraznejšie zvýšilo financovanie výskumu i iných aktivít. Napriek tomu celkový objem financií ešte stále nie je dostatočný. Značný nárast objemu grantov sa získal v súťaži cez Agentúru na podporu výskumu a vývoja. Pozoruhodná je aj vysoká úspešnosť v získavaní financií na projekty Európskeho sociálneho fondu pre terciárne vzdelávanie, ako aj na zvyšovanie zručností v oblasti výskumu a inovácií. Naopak, negatívnou črtou je neúnosné administratívne zaťaženie riešiteľov projektov ESF zo strany riadiacich a sprostredkovateľských orgánov.

V roku 2005 sa podarilo z prostriedkov PHARE vybudovať Univerzitný technologický inkubátor. Ten bude v nasledujúcom období podporovať vznik nových firiem v oblasti realizácie výsledkov výskumu.

VR materiál schválila a skonštatovala, že Slovenská technická univerzita v Bratislave sa aj v roku 2005 profilovala ako výskumná univerzita.

V oblasti budovania kvalifikačnej štruktúry STU ako jedna z prvých univerzít začala proces získavania nových akreditácií, z ktorých takmer polovica bola zavŕšená do konca roka 2005. Nepodarilo sa výraznejšie zvýšiť počty habilitácií a inaugurácií nových docentov a profesorov.

Prorektor Špaček informoval o materiáli Aktualizácia dlhodobého zámeru STU, ktorý bol prerokovaný v akademickom senáte STU, kde k nemu boli vznesené pripomienky, týkajúce sa zdokonalenia formulácií. Po ich spracovaní bude materiál zverejnený na internetovej stránke univerzity.

Dekan FEI STU F. Janíček predložil nové, tvrdšie kritériá na habilitácie docentov a vymenovanie profesorov v študijnom odbore fyzika kondenzovaných látok a akustika a v študijnom odbore fyzikálne inžinierstvo. Vedecká rada schválila nové kritériá všetkými hlasmi.

Na záver VR schválila návrh na udelenie Medaily STU prof. Ing. Vlastimilovi Staněkovi, PhD., pri príležitosti jeho životného jubilea 70. rokov, ktorý predložil dekan SvF Dušan Petráš.

D. H.

NOVÍ PROFESORI NA STU

Prezident Ivan Gašparovič 10. apríla 2006 vymenoval 72 nových vysokoškolských profesorov. Menovacie dekréty si na Bratislavskom hrade prevzali aj štyria profesori zo Slovenskej technickej univerzity.

O veľmi dôležitej úlohe kvalitných vysokoškolských pedagógov Ivan Gašparovič povedal: „Učte svojich študentov kritickému mysleniu v spoločnosti. Učte ich prijímať poznatky a zároveň pracovať s nimi kriticky a tvorivo. Som presvedčený, že sa vám darí pripravovať špičkových absolventov vysokých škôl, potvrdzujú to viaceré výsledky, ktoré dosahujú títo študenti v medzinárodných prestížnych súťažiach. No pravdou je aj to, že by sme potrebovali takýchto študentov oveľa viac.“

Prof. Ing. Alexander Chaus, DrSc.

Materiálovotechnologická fakulta
Katedra zlievarenstva

V pedagogickom procese pôsobí od roku 1981. Začal pracovať na Katedre náuky o materiáloch a zlievarenstva. V roku 1990 prestúpil na Katedru náuky o materiáloch v strojárstve a neskôr na Katedru zlievarenstva, na ktorej pracuje dodnes. Prednášal pred-

mety nástrojové materiály a technológia ich výroby, teória zlievarenstva, zlievarenské kovy a zliatiny, technológia zlievarenstva a iné. Zaslúžil sa o zavedenie nových predmetov – povlaky nedifúzneho typu a nástrojové materiály a technológia ich výroby, pre ktoré ako garant vypracoval osnovy a obsahovú náplň. Úspešne viedol päť doktorandov a v súčasnosti je školiteľom troch doktorandov. Je garantom inžinierskeho študijného programu prášková metalurgia v študijnom odbore výrobné technológie. Je spoluautorom 4 celoštátnych učebníc. Jeho vedeckovýskumná činnosť je zameraná prevažne na zlievarenské technológie a materiály. Výsledky jeho vedeckovýskumnej činnosti sú publikované v 1 monografii a v 56 príspevkoch prevažne v zahraničných vedeckých časopisoch. Je držiteľom 23 autorských osvedčení v ZSSR a 1 patentu v SR. Za profesora bol vymenovaný v odbore technológie strojárскеj výroby.

Prof. Ing. Ivan Chmúrny, PhD.

Stavebná fakulta
Katedra konštrukcií
pozemných stavieb

Pôsobí na Stavebnej fakulte od roku 1975. Vyučuje predmety stavebná tepelná technika I. a II., fyzika vnútorného prostredia budov, ako aj predmet stavebná fyzika na špecializovanom štúdiu súdnych znalcov na Ústave súdneho znalectva SvF. Na Vysokej škole výtvarných umení, na odbore architektúra externe prednáša predmet stavebná fyzika. Vychoval dvoch doktorandov. Špecializuje sa na modelovanie tepelnej bilancie budov a štandardizáciu výpočtových metód tepelnej ochrany budov. Je autorom a spoluautorom pôvodných STN v oblasti stavebnej tepelnej techniky. Vytvoril vedeckú školu, ktorú charakterizuje moderný integrovaný prístup k rozvoju metód tepelnej ochrany budov, využívaných v projektovej praxi prostredníctvom slovenských technických noriem. Za profesora bol vymenovaný v odbore teória a konštrukcie pozemných stavieb.

Prof. Ing. Ján Lokaj, CSc.

Fakulta chemickej
a potravinárskej technológie
Ústav anorganickej chémie
a technológie materiálov

Po skončení štúdia na EF SVŠT v roku 1974 v odbore fyzika tuhých látok, kde jeho učiteľmi boli prof. D. Ilkovič, prof. J. Krempaský a prof. Š. Barta, začal pôsobiť na FCHPT STU ako interný aspirant na Katedre analytickej chémie.

V pedagogickej oblasti pôsobí 30 rokov. Zo začiatku viedol semináre a laboratórne cvičenia z predmetu špeciálne metódy analytické, ku ktorým sa neskôr pridali cvičenia z fyziky. V ďalšom období sa ako vedúci Centrálného laboratória špecializoval na predmety röntgenová štruktúrna analýza a röntgenová mikroanalýza, ako aj na metódy skúmania povrchov tuhých látok, ktoré prednášal pre špecialistov na Katedre keramiky, skla a cementu na FCHPT. V roku 1997 zaviedol nový predmet fyzika tuhej fázy. Vo výučbe tohto predmetu pripravuje zavedenie nového didaktického prístupu – softvérovú simuláciu. Metódu röntgenovej štruktúrnej analýzy, ako jedinú metódu na spoľahlivé určenie štruktúry látok v tuhom skupenstve, zaviedol aj do výučby na MTF STU a UCM v Trnave. Do tejto oblasti je orientovaných aj jeho 56 publikácií. Vyškolicil dvoch a v súčasnosti školí piatich doktorandov. Za profesora bol vymenovaný v odbore materiálové inžinierstvo.

Prof. Ing. Michal Varchola, CSc.

Strojnícka fakulta
Katedra hydraulických strojov

Do pedagogickej činnosti na Katedre hydraulických strojov sa zapojil hneď po svojom nástupe na Strojnícku fakultu v roku 1972. Počas pôsobenia na fakulte prednášal niekoľko predmetov, v súčasnosti vedie predmet mechanika tekutín na bakalárskom štúdiu, čerpadlá a špeciálne hydraulické stroje a zariadenia na študijnom odbore hydraulické stroje a zariadenia, a čerpadlá pre energetiku na študijnom odbore tepelné energetické stroje a zariadenia. Vypracoval návrh a uviedol do praxe novokoncepované trojstupňové štúdium na Sjf v roku 2000. Úspešne vychoval piatich doktorandov a dvoch vedie v súčasnosti. Je garantom študijného programu hydraulické a pneumatické stroje a zariadenia na druhom stupni štúdia. Jeho vedecké pôsobenie sa orientuje do oblasti skúmania vnútornej štruktúry prúdenia v hydrodynamických čerpadlách. Je autorom alebo spoluautorom 20 patentov, resp. vynálezov (7 v zahraničí). Bol členom kolektívu, ktorý vyvinul axiálny difúzor článkového čerpadla, a spracoval jeho hydraulický návrh až do konkrétnej realizácie.

Za profesora bol vymenovaný v odbore hydraulické a pneumatické stroje a zariadenia.

Seminár nielen o *STRINete

Dňa 17. marca 2006 sa konal v posluchárni Strojníckej fakulty STU v poradí už tretí seminár o STRINete – Slovenskej výskumno-vývojovej a inovačnej sieti.

Portál www.strinet.sk je projekt, ktorý realizuje Slovenská technická univerzita v Bratislave za finančnej podpory Európskeho sociálneho fondu. Cieľom STRINetu je zviditeľniť a následne podnietiť spoluprácu medzi pracoviskami vedy a výskumu a firmami, ktoré budú môcť využívať ich poznatky.

Na seminári bol vyhodnotený prvý rok trvania projektu. Za tento rok sa podarilo začleniť do siete 80 pracovísk, prevažne vybrané výskumné pracoviská a high-tech laboratória STU. V sieti sú už zaradené aj prvé súkromné firmy pôsobiace v oblasti inovácií.

Cieľom nasledujúcej etapy je rozšírenie siete o pracoviská Slovenskej akadémie vied, popredných slovenských univerzít či inovatívnych firiem. Medzi prvé firmy, ktoré sa stali súčasťou STRINetu, patria partneri pracovísk STU.

Ponuku vstupu do tejto siete sme začali medializovať aj prostredníctvom inzercie v týždenníku TREND.

V druhej časti seminára informoval prorektor pre vedu a výskum R. Redhammer prítomných zástupcov pracovísk siete STRINet o aktuálnom stave vo výskume na Slovensku. Podrobne objasnil zmeny v štátnej podpore výskumu a vývoja aj pozíciu STU vo vysokoškolskom výskume na Slovensku. Informácie o výsledkoch výskumu STU podporil premietaním príslušných grafov, tabuliek a diagramov. Osobitne sa venoval možnosti získavania grantov na výskum v roku 2006. Poukázal na zhodnocovanie výskumného know-how, ozrejmil zameranie a ciele ďalších projektov ESF, menovite SPIRITu (www.spiritportal.sk), databázy a redakcie Know-how centra. Na záver vyzval účastníkov seminára k ďalšiemu prehĺbeniu práce pri tvorbe nových návrhov projektov.

Emília Búciová
odborný pracovník projektu STRINet

Agentúra na podporu výskumu a vývoja 18. apríla 2006 vyhlásila verejnú výzvu na predkladanie žiadostí na riešenie projektov v rámci programu Podpora ľudského potenciálu v oblasti výskumu a vývoja a popularizácia vedy (LPP 2006). Podrobnejšie informácie sú uvedené na www.apvv.sk.

Ďalšie výzvy na podporu medzinárodnej spolupráce budú vyhlásené v polovici mája.

D. P.

Fínska architektúra na FA STU

Priestorový pútač s tromi výraznými plagátmi vo vestibule FA STU informoval o tom, že 2. marca 2006 obohatí bratislavský kultúrny a spoločenský život prezentácia súčasnej fínskej architektúry. Celé podujatie pripravilo Veľvyslanectvo Fínskej republiky v SR a Ministerstvo kultúry SR v spolupráci s Fakultou architektúry STU a Spolkom architektov Slovenska.

Akcia vznikla z podnetu študijnej

cesty mojich študentov v septembri 2004 do Fínska a jej prezentácie v novembri 2004, na ktorú prijala pozvanie i Jeho Excelencia Rauno Viemerö, veľvyslanec Fínskej republiky v SR. Tu vznikla myšlienka zorganizovať výstavu súčasnej fínskej architektúry a prípadne nadviazať užšie kontakty s architektonickými inštitúciami vo Fínsku, včítane škôl. Vzhľadom na to, že fínska architektúra je jedným z najlepších exportných artiklov republiky, nielen v duševnej, ale i materiálnej forme, je o ňu vo svete stále mimoriadny záujem. Jednou z možností jej prezentácie je takmer pravidelná reprezentatívna dvojročná bilancia najaktuálnejších architektonických diel. Zostavuje ju pravidelne Múzeum fínskej architektúry v Helsinkách a Ministerstvo kultúry Fínskej republiky sprostredkováva jej inštaláciu v najvýznamnejších svetových metropolách. Pre veľký záujem sa až v marci 2006 (po Paríži) podarilo prezentovať kolekciu rokov 2002 – 2003 v Bratislave. V apríli je pripravená začať „cestu okolo sveta“ kolekcia 2004 – 2005.

Delegácia fínskych architektov bola skutočne reprezentatívna a bohato zastúpená. Oficiálny program sa začal prijatím u Š. Štachtu – prezidenta SAS v sídle spolku. Hostia sa presvedčili, že fínska architektúra má na Slovensku dobré meno už niekoľko desaťročí. Počnúc zakladateľmi modernej fínskej architektúry Eliel Saarinenom a Alvaro Aaltom, cez ich nasledovníkov až po dnešok. Konštatovali sme, že fínski architekti stále držia vysokú úroveň jej kvality a privítali by sme väčšie možnosti na obojstranné spoznávanie a obohacovanie sa. Nielen formou oficiálnych návštev, ale aj výmenných akcií – výstav, prednášok, študijných ciest a pobytov.

Program pokračoval prijatím delegácie fínskych architektov u dekana Fakulty architektúry P. Gála. Viedol ju Jeho Excelencia Rauno Viemerö, veľvyslanec Fínskej republiky v SR. Dekan Gál vyjadril záujem spolupracovať s fínskymi školami v rámci medzinárodných

vzťahov a v rámci EAAE. Po oficiálnom prijatí na FA STU nasledovala v Aule Emila Belluša prednáška o súčasnej fínskej architektúre, ktorú prezentoval architekt Eso Piironen z Helsínk. Po zoznámení sa s jeho životopisom a profesijnými aktivitami nielen doma, ale i v zahraničí je pre nás mnohých, architektov i pedagógov, naozaj príkladom. Jeho prednáška priblížila produkciu najlepších fínskych architektonických realizácií na konci milénia, od roku 1988 až po rok 2005. Striedali sa mená a autorské kolektívy ako Heikkinen & Komonen, Sipinen, Pietilä, Löfström, Helin, Salminen, Viiva, H&K, Ark-House, SARC a mnohí ďalší. Prednášku uzavieral prehľad projektov a realizácií architektonickej kancelárie Arkkitektitoimisto Esa Piironen Oy. V začiatkoch to bol súkromný bazén v Turku (1967), najznámejšia a najväčšia realizácia Tampere Hall pre 2 500 divákov (1990) a naposledy prestrešenie perónov hlavnej železničnej stanice v Helsinkách (autor Eliel Saarinen, projekt 1904, realizácia 1910 – 1914) ako výsledok súťaže, ktorej sa okrem iných zúčastnil i Rafael Moneo (2001). Tvorba E. Piironena zahŕňa takmer všetky typologické druhy od chat, rodinných domov, škôl, kultúrnych a spoločenských centier, kostolov, administratívnych budov až po dopravné stavby takmer každého druhu okrem letiska. Pre známu firmu RUUKKI realizoval v Poľsku a Maďarsku administratívno-logistické centrá (2005). Pod záštitou ministra kultúry SR Františka Tótha bola večer vo dvorane MK SR otvorená vernisáž výstavy s veľmi výstižným titulom „02/03“. Treba poznamenať, že voľba tohto reprezentatívneho priestoru padla po obhliadke iných možností našich výstavných priestorov v Bratislave. Banková hala pôvodnej Harmincovej Tatrabanky vytvorila skvelé prostredie pre kolekciu 26 prezentovaných architektonických realizácií. Veľmi zaujímavá koncepcia výstavy a jej architektonické riešenie na rozmerných hliníkových paneloch naplno vyťažili disponibilný priestor. Nezvyklá koncepcia exponátov „pod horizontom“ v návštevníkovi akoby evokovala

trblietavé vlnky za polárnej noci či dňa na tisícoch fínskych jazier. Bohatá účasť odbornej a širokej verejnosti na vernisáži potvrdila veľký záujem ľudí o výstavu. Nemáme sa čomu diviť, pretože výpoveď bohato a vyčerpávajúco koncipovaných prezentačných panelov môže byť pre každého estetickým zážitkom a inšpiráciou o tom, čo je harmonické a krásne životné a pracovné prostredie.

Som presvedčený, že prednáška a výstava súčasnej fínskej architektúry v Bratislave boli dobrým výberom v šírení architektonickej osvedčenosti u nás. Je aj o tom, že dobrá architektúra má predpoklady vznikať tam, kde je žiadaná ako samozrejmosť každodennej a osobnej potreby vyrastať v súlade s prírodou, s ohľaduplnosťou k minulosti a transparentnosťou k budúcnosti. Zo všetkých našich fínskych kolegov počas ich pobytu v prvom rade sálala pokora a bázeň a až potom hrdosť na docieľené úspechy. A ich architektúra zaujala, možno až očarila. Záverom patrí poďakovanie Fínskeho veľvyslanectvu v SR, menovite Jeho Excelencii Rauno Viemerövi, attaché Marko Lainemu a ostatným, ktorí sa podieľali na realizácii tohto podujatia. Verím, že to nie je na dlhé roky zase posledné stretnutie s fínskymi architektmi a ich dielami, ale začiatok načrtnutých spoluprác na rôznych úrovniach, i na architektonických školách. Verím, že budú pokračovať a postupne sa realizovať.

P. S.

Škoda, že štyri plagáty, ktoré mali na FA STU počas celého mesiaca marca dávať na vedomie celej akademickej obci, že výstava je prístupná do 31. marca, nevydržali ani na medzipodeste medzi 3. a 4. poschodím, ani vo vestibule viac ako týždeň. Kradmé ruky a sebeckosť niekoho prispeli k rozšíreniu jeho súkromnej zbierky polsterofílii alebo si potreboval vytapetovať kus (možno) nie príťažlivej steny vo svojej „systeľ kutici“. Lutujem ho...

Ivan Gürtler
odborný garant podujatia

Mobitex – Designstory 2006

V prvé jarné dni, 22. – 26. marca 2006 sa už po ôsmykrát konal v Brne Medzinárodný veľtrh bývania – MOBITEX 2006. Je to dôležitá výstava nábytku a bývania, najmä pre študentskú obec, z dôvodu súbežného konania akcie DESIGNSTORY – 3. ročníka nekomerčného projektu zameraného na predstavenie a propagáciu progresívneho dizajnu interiéru s dôrazom na tvorbu mladých dizajnérov, študentov a odborných škôl v rámci celého medzinárodného veľtrhu. Jedna zo súťažných sekcií je aj študentský dizajn, kde predstavujú práce svojich študentov školy z Českej republiky (12), zo Slovenska (4) a z Francúzska (1). Prostredníctvom VUT Brno a jeho Fakulty architektúry, Ateliéru 7 – interiéru a výstavnictví, (osobne prof. Ing. arch. Jiljí Šindlar, CSc., a Ing. arch. P. Herzanová) sa mohla už piatykrát zúčastniť na spoločnej expozícii aj naša STU Bratislava a jej Fakulta architektúry, ako aj TU Zvolen – Drevárska fakulta Katedra dizajnu nábytku a drevárskych výrobkov. Katedra interiéru a výstavnictva FA STU (dnes súčasť Ústavu architektúry II) a Katedra dizajnu nábytku a drevárskych výrobkov z DF TU už sedemdesiat rokov poskytujú študentom oboch fakúlt v rámci „medziodborového“ štúdia – dnes známeho skôr ako „mobilita študenta“ – možnosť oboznámiť sa s odborom i formou štúdia na partnerskej fakulte spolu pre asi 40 študentov. Výsledkom takejto kooperácie univerzít je aj ocenenie študentky 2. ročníka II. stupňa štúdia FA STU Bc. Aleny Bisovej, ktorá v študentskej sekcii ceny GRAND PRIX MOBITEX – Progresívny študentský dizajn získala druhú cenu. Pracovala pod vedením pedagógov z Bratislavy a zo Zvolena (prof. Ing. arch. P. Havaša, PhD., Mgr. Art. M. Ihringa a doc. J. Veselovského). Je to pekný úspech, najmä v silnej a kvalitnej konkurencii asi 180 študentských prác zúčastnených škôl. Práca Bc. Aleny Bisovej bola zameraná na spoločnú tému Totálny nábytkový prvok – MONOBLO(C)K. Je to akási paralela k vloženým panelákovým jadrám v minulosti, ale v súčasnom kvalitatívnom a materiálom tvarovaní a vyhotovení, vhodný najmä pre malometrážne byty.

Aj keď takúto formu spolupráce po toľkých rokoch už nechápeme ako niečo nové, každý dosiahnutý úspech len potvrdzuje vhodné smerovanie obidvoch škôl. A to nás teší, najmä v medzinárodnom porovnaní.

Ocenená práca Bc. Aleny Bisovej.

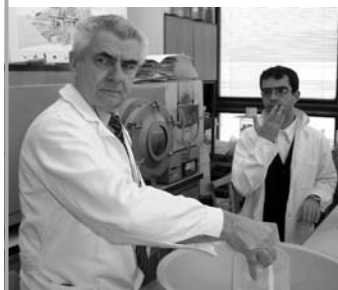
Ivan Petelen
FA STU

STU pomáha Heratskej univerzite v Afganistane

V rámci 4. grantového kola projektov ODA (Slovenská oficiálna rozvojová spolupráca riadená Ministerstvom zahraničných vecí SR) a UNDP (rozvojový program OSN) podala Slovenská technická univerzita v máji 2005 projekt s cieľom pomôcť Heratskej univerzite v Afganistane vybudovať laboratórium na testovanie stavebných materiálov. Projekt mal veľký úspech a v rámci 4. grantového kola bol hodnotený ako najlepší.

Veľká mešita v Herate.

Prof. A. Bajza z Katedry materiálového inžinierstva SvF a Ing. Azizulrahman Abdul Qayum, jeden z učiteľov Heratskej univerzity.

Projekt je zameraný na zlepšenie kvality technického vysokoškolského vzdelávania v Afganistane a na riešenie akútneho problému absencie testovacieho laboratória pri rozsiahlych stavebných aktivitách v celej krajine. Slovenská strana zabezpečuje potrebnú laboratórnu techniku, zaškolenie pracovníkov Heratskej univerzity, uvedenie laboratória do chodu a monitorovanie jeho práce počas určitého obdobia. Heratská univerzita poskytnie priestory a pracovnú silu. Celkový rozpočet projektu je približne 7 miliónov Sk, z čoho približne 6 miliónov bude financovaných zo zdrojov SlovakAid. Na realizácii projektu sa podieľa Ústav chemického a environmentálneho inžinierstva FCHPT a Katedra materiálového inžinierstva Stavebnej fakulty STU.

Prínos projektu pre Heratskú univerzitu a pre STU: Implementácia projektu pomôže Fakulte inžinierstva Heratskej univerzity výrazným spôsobom zlepšiť kvalitu inžinierskeho vzdelávania a výskumu. Toto laboratórium bude zároveň slúžiť ako dôležité centrum skúšania kvality stavebných materiálov v regióne.

Prínos projektu pre STU spočíva v rozširovaní jej medzinárodnej spolupráce a v jej prezentácii na medzinárodnej úrovni.

Vieme, že v súčasnosti sú udalosti v Afganistane v centre pozornosti celého sveta. Takýto spôsob zapojenia sa Slovenskej technickej univerzity do rekonštrukcie Afganistanu zlepšuje jej kredit na medzinárodnej úrovni a signalizuje skutočnosť, že STU sa dostáva do pozície pomáhajúcej inštitúcie.

Mohammad Juma
FCHPT STU

FEI STU – aktívny partner projektu U4IS

Dobre známa slovenská podnikateľská spoločnosť Datalan, a. s., organizuje pod záštitou splnomocnenca vlády SR pre informatizáciu spoločnosti Miroslava Kukučku a v spolupráci s FEI STU, ako aj ďalšími partnermi projekt s názvom **U4IS – Univerzity pre informačnú spoločnosť**. Ústredným cieľom projektu U4IS je podpora rozvoja znalostnej ekonomiky a informačnej spoločnosti na Slovensku. Dôležitou súčasťou projektu je praktické prepojenie komerčnej a akademickej sféry, ako aj motivácia študentov k intenzívnejšiemu využívaniu informačných a komunikačných technológií v procese vzdelávania. V rámci spomínaného projektu Datalan, a. s., vyhlásil súťaž o najlepšiu študentskú prácu, ktorej sa môžu zúčastniť študenti, absolventi, resp. doktorandi vysokých škôl. Študenti majú za úlohu vypracovať odbornú prácu na tému *Optimalizácia procesov v organizácii s využitím informačných technológií – efektívna cesta k zvyšovaniu výkonnosti organizácie v súkromnom sektore i vo verejnej správe*.

Súťažné práce musia byť odovzdané do 15. septembra 2006 a 9. októbra sa uskutoční ich vyhodnotenie. Najlepšie práce budú ocenené 19. októbra 2006 na 5. ročníku konferencie *i2s – Informatizácia slovenskej spoločnosti*.

Jednotlivé práce posúdi 9-členná komisia, zložená zo zástupcov spolupracujúcich univerzít, predstaviteľov odbornej novinárskej obce a organizátorov a partnerov projektu.

Vítaz súťaže získa finančnú odmenu 100 000 Sk. Aj druhé

a tretie miesto bude odmenené nemenej zaujímavými sumami: 50 000 Sk a 25 000 Sk.

Tento projekt veľmi pozitívne vnímajú nielen predstavitelia súkromného sektora, ale aj vysokoškolské inštitúcie. Najúspešnejší účastníci súťaže dostávajú šancu stať sa atraktívnou pracovnou silou nielen pre firmu Datalan, ale aj pre celý trh práce v oblasti IT. Vedenie FEI STU a celá akademická obec projekt vysoko oceňujú najmä pre jeho prínos k stimulácii študentov dosahovať kvalitnejšie výsledky. Projekt výrazne pomôže študentom pochopiť prepojenie teórie s praxou, čo je veľmi dôležitá zložka poskytovaného vzdelávania zvlášť na technických univerzitách. Zostáva len dúfať, že ponúknutú šancu využijú všetci študenti, ktorí sa chcú v budúcnosti aktívne zapojiť do rozvoja znalostnej ekonomiky nielen na Slovensku, ale aj v širšom európskom priestore.

Josef Kováč
FEI STU

Organizátor a odborný garant

DATALAN
CONSULTING & INTEGRATION
POZNÁME VÁŠE PRIORITY

VYHLASUJE
pod záštitou splnomocnenca vlády SR pre informatizáciu spoločnosti v rámci projektu

U4IS
UNIVERZITY PRE
INFORMAČNÚ SPOLOČNOSŤ

SŤAŽ O NAJLEPŠIU ŠTUDENSKÚ PRÁCU

Téma študentskej práce:
Optimalizácia procesov v organizácii s využitím informačných technológií
- efektívna cesta k zvyšovaniu výkonnosti organizácie v súkromnom sektore i vo verejnej správe.

Účastníci súťaže
vysokoškolskí študenti.

Partner:

1. cena: 100.000,- Sk

Bližšie informácie na: www.datalan.sk, sekcia U4IS

Doba trvania projektu: 15. marec -15. september 2006.

Mediálni partneri:

INFOWARE
inet.sk
PC REVUE

Návšteva z Pohang University of Science and Technology (Postech) na MTF STU

Prof. Dr. Bruno de Cooman si prezera vybavenie laboratórií Katedry obrábania a montáže.

Aj keď integrácia slovenských univerzít do európskeho výskumného a vzdelávacie priestoru patrí nepochybne k strategickým prioritám, kontakty s vyspelými mimoeurópskymi univerzitami sú rovnako významným stimulom pre ich rozvoj. Je potešiteľné, že záujem o partnerstvo s fakultami našej univerzity stúpa, čo potvrdila nedávna návšteva predstaviteľov **Pohang University of Science and Technology** (Postech – Kórejská republika) na MTF STU. Prof. Dr. Bruno de Cooman a prof. Dr. Henri Gaye v zastúpení dekana Postgraduálneho inštitútu pre technológie materiálov na báze železa (*GIFT – Graduate School of Ferrous Technology*) profesora Hae-Geon Lee navštívili 14. februára 2006 našu fakultu. Návšteva, ktorá sa uskutočnila z iniciatívy kórejskej strany, sa niesla v tvorivom ovzduší.

Hostia si prezreli laboratóriá našich katedier, predstavili sa na seminári zorganizovanom pre záujemcov z radov študentov, doktorandov a zamestnancov fakulty, zotrvali v priateľskom rozhovore s vedením fakulty a absolvovali neformálne diskusie s pracovníkmi Katedry materiálového inžinierstva. Výsledkom týchto rozhovorov bolo deklarovanie záujmu oboch strán o vytvorenie oficiálneho rámca na spoluprácu a následné rozvíjanie úzkych pracovných kontaktov v oblasti výskumu a výučby.

POSTECH (<http://www.postech.ac.kr>) je pomerne mladá univerzita, založená v roku 1986. Pri jej zrode stála v pozícii gestora a sponzora oceľárska spoločnosť POSCO, ktorá mala záujem o saturovanie svojich prevádzok a vývojových laboratórií vysokokvalifikovanými odborníkmi. Preto je POSTECH výberovou univerzitou s vysokými požiadavkami na kvalitu výskumnej a pedagogickej práce. Na univerzite pôsobí 11 inštitútov zameraných na matematiku, fyziku, chémiu vrátane chemického inžinierstva, informatiku, materiálové inžinierstvo, elektrotechniku, strojárstvo, manažment, spoločenské vedy, sociálne vedy a environmentalistiku. Každá z fakúlt vychováva v priemere 50 inžinierskych študentov (Master degree) a 50 doktorandov ročne. V roku 2005 pôsobilo na univerzite 281 pedagógov, z ktorých 61 (22 %) pochádzalo zo zahraničia. Na uni-

verzite možno študovať v jazyku anglickom aj kórejskom. Prijatí študenti dostávajú štedré štipendiá, pričom ubytovanie majú zdarma. Každý absolvent, ktorý o to prejaví záujem, môže bez konkurzu nastúpiť do práce v spoločnosti POSCO. Ročný rozpočet univerzity je okolo 110 mil. USD.

GIFT je samostatnou jednotkou univerzity zameranou na výchovu odborníkov v oblasti materiálov na báze železa. Má desať laboratórií, resp. vedeckých oddelení, pričom niektoré sú ešte v stave budovania. Vedenie tohto postgraduálneho inštitútu kladie dôraz na zabezpečenie kvalitných pedagógov s medzinárodným kreditom a získanie talentovaných študentov z celého sveta. Keďže z výskumného hľadiska je GIFT orientovaný na štúdium zliatin železa, jeho odborné zameranie sa v značnej miere prekrýva so zameraním technologických a materiálových katedier MTF STU.

V týchto dňoch naša fakulta prijala návrh kórejskej strany, v ktorom sa na zmluvnej úrovni predpokladá zabezpečenie výmeny študentov a pedagógov, vzájomné uznávanie kreditov a vytvorenie spoločných výskumných projektov. Už najbližšie týždne ukážu, aké sú perspektívy našej spolupráce s týmto veľmi atraktívnym kórejským partnerom.

Jozef Janovec
MTF STU

Sú naše strechy dostatočne spoľahlivé?

Na pôde Stavebnej fakulty sa uskutočnila tlačová konferencia SvF STU a Cechu strechárov Slovenska. Cech strechárov Slovenska je odborné živnostenské spoločenstvo združujúce firmy venujúce sa stavbe striech alebo ich častí.

Na tlačovej konferencii vystúpili: prof. Dušan Petráš, prof. Jozef Oláh, Stanislav Čižmárik, Ing. Ivan Kolárik, Ing. Eduard Jamrich s nasledujúcim programom:

- Vízia SvF STU pre najbližšie obdobie
- Strechy a ich spoľahlivosť
- Všeobecný stav striech na objektoch
- Príčiny havárií striech

Súčasný stav každej strechy presne odzrkadľuje prístup kompetentných osôb v procese projektovania, realizácie a údržby. Strecha stavebného objektu sa skladá z dvoch základných častí. Z nosnej konštrukcie a zo strešného plášťa. Tieto dve časti sa navzájom ovplyvňujú a porucha v jednej časti spúšťa pro-

S cestou na cestách...

ces porúch v druhej časti. Doteraz verejnosť vnímala poruchy striech ako poruchy ich hydroizolačnej funkcie alebo ako poruchy vyplývajúce zo stavebno-fyzikálnych procesov prebiehajúcich v konštrukcii. Problém zatečeného interiéru sa spravidla rieši opravou hydroizolačného pláštá, niekedy jeho prestavbou s doplnením tepelnej izolácie a následnou opravou interiéru. Nie je samozrejmosťou kontrolovať a v prípade potreby opraviť nosnú konštrukciu. Zimné obdobie v niektorých, na sneh bohatých rokoch preverí aj nosné konštrukcie striech zaťažením približujúcim sa k okrajovým podmienkam výpočtu. Poruchy, ktoré sa v nosnej konštrukcii v týchto prípadoch prejavujú, vedú k jej poškodeniu deformáciou a niekedy aj k havárii. V dôsledku havárie býva ohrozený nielen majetok, ale aj zdravie a životy osôb. Môžeme zatiaľ hovoriť o veľkom šťastí, že u nás sa havárie strešných konštrukcií obišli bez ľudských obetí. Žiaľ, o takomto šťastí nemôžu hovoriť v susednom Poľsku, Nemecku a Rusku, kde si havárie striech vyžiadali desiatky nevinných obetí, ktoré boli v nesprávnom čase na nesprávnom mieste. Uvedomujúc si stav striech a z toho hroziace riziká, upozorňujeme na systémové chyby, ktoré sa často vyskytujú v procese projektovania, realizácie a údržby, ktoré by mohli viesť k tragédiám.

Na tlačovej konferencii bol predstavený aj ďalší titul z edície Špeciálne odborné publikácie **PORUCHY STREŠNÝCH PLÁŠŤOV A ICH OPTIMÁLNE OPRAVY**, ktorej autormi sú pracovníci SvF pod vedením prof. Ing. Jozefa Oláha, PhD. Publikácia sa venuje problematike porúch strešných plášťov bytových a nebytových objektov a návrhom ich opráv. Pod pojmom strechy sa mnohým ľuďom v myslí vynoria obrazy a predstavy evokujúce problémy zatekania, trhlín, plesnenia vnútorných povrchov a pod. Za posledné desaťročia sa strechy naozaj stali synonymom nespoľahlivosti a tento stav sa nezmenil. Autorom sa podarilo popísať najčastejšie sa vyskytujúce poruchy strešných plášťov, analyzovať príčiny ich vzniku a ponúkajú čitateľom aj konkrétne riešenia opráv. Dôkladne spracovaný text funkčne dopĺňajú názorné obrázky. Publikácia určite nájde svoje uplatnenie aj pri návrhoch nových konštrukcií striech v takej miere, aby sa predišlo vzniku najčastejšie sa vyskytujúcich porúch u nás. Čech strechárov Slovenska sa domnieva, že v dôsledku často sa vyskytujúcich nekvalifikovaných postupov pri príprave, realizácii a údržbe striech sa v najbližších rokoch počet poruchových striech nezníži. Ak nedôjde k profesionalizácii procesov vo výstavbe, bude s rastúcim investičným rozvojom poruchových striech pribúdať. A bude záležať aj na prírodných podmienkach, aké percento poruchových striech dospeje v tomto procese k haváriám, pri ktorých bude ohrozené zdravie a životy ľudí. Vyzývame kompetentné štátne orgány a inštitúcie, ostatné stavovské organizácie a profesijné združenia k zmysluplnému profesionálnemu dialógu s cieľom znížiť riziká porúch vedúcich k haváriám nielen strešných, ale aj ostatných stavebných konštrukcií. Nie je vysoký počet obetí v susedných štátoch alarmujúci? Alebo chceme čakať, až sa podobné nešťastie stane aj u nás? Zatiaľ sa havárie u nás počítajú v korunách. Nik z nás nechce, aby to bolo v ľudských životoch.

Jozef Oláh
SvF STU

V nedávnej dobe rezonovala v médiách dlho pripravovaná „kampaň“ Slovenského futbalového zväzu SFZ za účelom verejnej diskusie na tému Národného futbalového štadióna (NFŠ) v Bratislave. Do tejto diskusie sa zapojila aj FA STU a pod pedagogickým vedením študenti priniesli do diskusie päť alternatív na NFŠ.

V novembri 2005 sa nám pod vedením doc. I. Gürtlera podarilo v priestoroch TECHO na Továrnskej ulici v Bratislave predstaviť s našim projektom *Štadióny '05*. Pre odbornú verejnosť a našich študentov sme odprezentovali svoju študijnú cestu po najmodernejších štadiónoch Rakúska, Nemecka a Švajčiarska. Súčasťou pre-

zentácie bola aj inštalácia výstavy z cesty – vyhľadávacie štúdie študentov FA STU a videoprezentácia.

Snahou SFZ bolo, aby vyhľadávacie štúdie reflektovali možnosti lokalizácie Národného futbalového štadióna, a to priamo v kontexte zo súčasnou európskou tvorbou. Dôvodom tejto cesty bola práve spracovávaná štúdia NFŠ pre SFZ. Je totiž neuveriteľne atraktívne a verím, že pre školu prínosné, ak sa s architektúrou zoznamujeme priamo, nielen sprostredkované. Ale rovnako užitočné je, ak sa takto získané skúsenosti či poznatky ďalej zúročia s cieľom podeliť sa o ne so študentmi, ktorí takýto druh cesty nemali možnosť absolvovať.

Rád by som ako študent vyzdvihol možnosti študijných ciest (organizované napr. doc. I. Gürtlerom), a to nielen ako náučné prehliadky aktuálnych architektonických diel, ale hlavne tie prezentačné, ako nedávno absolvované cesty do Košíc a Brna. Vytvára sa tak priestor pre nás študentov na aktívne zapájanie sa do života školy, a to nielen našej. Práve v tomto duchu sme verejnosti prístupnú výstavu sprevádzanú nami pripravovanou prezentáciou presunuli z Bratislavy na fakultu do Košíc a neskôr do Brna.

Návštevu našej východnej metropoly sme sa rozhodli z finančných dôvodov (paradoxne) absolvovať letecky, čím sme mali možnosť priamo, ako pasažieri, zažiť atmosféru nového letiska v Košiciach (architekt Gregor). Cestou na fakultu sme neodolali možnosti vidieť Luník IX v „celej jeho kráse“, ale strach z miestnych obyvateľov bol väčší než naša zvedavosť, a tak sme ho videli len z diaľky, z idúceho auta. Po príchode na fakultu nasledovala inštalácia výstavy v priestoroch Auly Maxima TU. Čas medzi inštaláciou a prezentáciou sme sa rozhodli využiť prehliadkou miestnej architektúry. V sprievode dekana doc. J. Kobana sme videli rekonštrukciu podkrovia s novými ateliermi na Stavebnej fakulte TU od architektov Š. Zahatňanského, J. Krcha a kolektívu pedagógov – špecialistov – zo SvF TU.

Zaujímavé bolo stretnutie s košickými študentmi, ktorých ateliérová tvorba sa tento rok zamerala na lokalitu plánovaného Auparku v Košiciach a veľmi kreatívne prinášala nové možnosti pre dotknuté územie.

Pre nás tematicky najlákavejšia bola prehliadka US STEEL ARÉNY, ktorej autorom je ateliér KOPA. Ide síce o hokejový štadión, no možno práve preto sme naň boli zvedaví (veď kto by odolal?). Stavba bola krátko pred jej oficiálnym otvorením a tomu nasvedčoval aj živý stavebný ruch a posledné stavebné úpravy v interiéroch. Jedným zo zjavných deficitov tejto stavby je jej dlhá (dvanásťročná) realizácia, ktorá sa podpísala na dodatočných úpravách.

Pred prezentáciou sme ešte stihli prehliadku nákupného centra Galéria od architekta Š. Zahatňanského. Nepodarilo sa nám vidieť všetko, čo sme vidieť chceli (nevideli sme ani Pereš...), ale máme aspoň ďalšiu príležitosť na kúpu letenky BA-KE.

Košická vernisáž

Otvorením výstavy a prezentáciou zo študijnej cesty a našich návrhov NFS sme sa ešte celkom s Košicami nerozlúčili. Nasledovala posledná cesta do centra. Keďže sme večer hrali na MS hokej s Čechmi, nedalo sa odolať atmosfére baru a piva. Spolu s košickými študentmi sme sa vydali do „koňakotéky“ TESTUM, diela ateliéru KOPA (pôsobivé, musí sa uznať, aj napriek hokeju...).

Prezentácia v Brne

Ani nie o dva týždne sme sa vydali na cestu znova, tentokrát mikrobusedom, ale pobyt v Brne mal rovnaký scenár ako v Košiciach. Po príchode na Fakultu architektúry sme nainštalovali v jej priestoroch výstavu Štadióny 05 a v sprievode prodekana O. Rujbra nám boli predstavené priestory univerzity, pričom nevynechal ani školský klub v priestoroch bývalej kotolne (treba vidieť!).

Rovnako ako v Košiciach, aj Brne sme využili časový priestor na prehliadku mesta. Prvou zastávkou bola vila Tugendhat. Vďaka jej riaditeľke, architektke V. Černej, sme mali možnosť vo veľmi komornej atmosfére vidieť pokračujúci priebeh pamiatkového výskumu tejto vily, ktorá sa už onedlho bude rekonštruovať. Prehliadku po meste nám zjednodušoval mikrobused, a tak nechýbala ani prehliadka Ceny Grand Prix 05 – rekonštrukcia rekreačno-športového areálu Kraví hora od ateliéru DRNH. Brno má niekoľko Cien Grand Prix. V roku 2002 bola ocenená budova Filozofickej knižnice Masarykovej univerzity od architektov Kuba, Pilař. Príkladnou je konverzia priemyselných objektov na komerčné centrum Vaňkovka.

Exkurziu po meste sme zakončili prehliadkou centra spolu s arch. K. Havlišom z FA VUT. Prehliadka viedla centrom popri známých kaviarňach Steiner (Ateliér RAW), Onyx, bývalý Fischer, či pre niektorých z nás „pamätný“ Caffè Blau. Neobišli sme ani novostavby Omega (Kuba, Pilař) a Kapitól (Grym, Sapák, Škrabal) spolu s autorom arch. L. Grymom či rekonštrukciu Mahenovej knižnice a Denisove sady (Hrůša, Pelčák). Vernisážou výstavy na pôde fakulty sme zavŕšili našu cestu po Brne a úplne vyčerpaní sme sa vo večerných hodinách vracali do Bratislavy.

Prezentácia v Košiciach a v Brne zachytávala priebeh študijnej

cesty, ktorá mala poukázať na spektrum možností tvorby nových štadiónov v Európe a NFS v Bratislave. Inštaláciou výstavných panelov sme verejnosti ponúkli pohľad na exkurzie po štadiónoch a prehliadky architektúr zo študijnej cesty, ako aj naše „diskusné príspevky“ a metódu pedagogickej práce v ateliéri doc. I. Gürtlera.

Tomáš Auxt,
študent FA STU

MOBILITY

Taiwan – nielen krajina elektroniky

(dokončenie reportáže zo zahraničného študijného pobytu)

Pri potulkách Taiwanom sme mali možnosť navštíviť aj viaceré relatívne veľkých podnikov na výrobu typických taiwanských produktov, ktoré cudzinec od tejto krajiny očakáva. Sú to v prvom rade produkty elektrotechnického priemyslu a všetko, čo s tým súvisí: výrobné stroje, konvenčné alebo CNC obrábacie stroje, výrobné linky a pod. Najlepšie to vidieť v podniku s výrobkom neodmysliteľným pre ázijskú časť sveta – obra v svetovej výrobe bicyklov: Giant (v preklade z angličtiny obor, obrovský). Vo všetkých podnikoch je prísny zákaz fotografovania. Vedia, čo by to znamenalo, keby sa ich know-how dostalo do rúk konkurencie. Podniky sú čisté a upravené, ale čo je hlavné, dobre vybavené najmodernejšími výrobnými prostriedkami. V Giante sme mali možnosť prejsť celú výrobnú aj montážnu linku, kde sme videli, ako za pár sekúnd stroj vyplie-

Mapa Taiwanu. Miesto konania školenia je mesto Taichung (západné pobrežie).

Pohľad do dielne, v ktorej si študenti precvičujú teoretické znalosti a získavajú potrebnú zručnosť.

Učebňa určená na výučbu CAD/CAM systémov.

tol koleso bicykla, už aj s centrováním. (Zaujímavé – až v Taiwane som videl to, čo som sa učil na Katedre technickej mechaniky). Je pozoruhodné, že v mnohých podnikoch využívajú pracovnú silu zo zahraničia, prevažne z Filipín a Malajzie. Miera nezamestnanosti na Taiwane je len niečo okolo 4 %. (Spomenul som si často na čísla o nezamestnanosti v niektorých regiónoch na Slovensku.)

V podniku na výrobu foriem na lisovanie krytov mobilných telefónov sme medzi prvými videli niekoľko nových modelov mobilných telefónov firmy Motorola a Siemens. Výroba týchto modelov sa ešte len pripravovala. Z pochopiteľných dôvodov bolo fotografovanie čohokoľvek prísne zakázané. V tomto podniku sa vo veľkej miere využívajú najmodernejšie drôtové vyiskrovacie stroje a elektro-vyiskrovacie stroje.

Záverečná práca odborného školenia. Forma na výrobu plastových dielov.

Výskum a vývoj nových produktov a technológií (PDM/PLM) má na Taiwane zelenú a napreduje míľovými krokmi. Súkromné firmy aj vláda investujú obrovské finančné prostriedky do vedy, výskumu a vývoja (R&D). Existujú vedecké a výskumné inštitúcie, ktoré sa zaoberajú iba výskumom a vývojom produktov, technológií, know-how a inovácií. Sú to najmä neziskové organizácie priamo podporované vládou, ale značnú časť financií získavajú aj zo súkromného sektora. Ak napr. potrebuje nejaká firma nový stroj alebo novú technológiu, zadá túto úlohu výskumnému ústavu. Firma buď priamo financuje celý výskum a vývoj (ak na to má peniaze), alebo to nechá na ústav, ktorý jej po vyriešení problému stroj alebo technológiu predá. Môže sa stať, že zadávajúca firma platí výsledky výskumu vo forme prenájmu. Všetko záleží od konkrétnej situácie a nikto sa tomu nebráni.

Taiwanci pochopili význam kvalitného vzdelávania. Študenti na univerzitách (ale aj na stredných školách) študujú neobvykle tvrdo a poctivo. Nad rámec študijných programov školy navštevujú rôzne vzdelávacie centrá a doučovania, len aby sa zaradili medzi najlepších, a tak si urobili dobrý základ pre štart do života. Preto majú relatívne málo voľného času na zábavu.

Odborná exkurzia v závode Ching Fong na výrobu lisov.

To, že vzdelávanie sa berie v tejto krajine naozaj vážne, sme si mohli vyskúšať na vlastnej koži. V prvom rade je dôležitá typická vlastnosť Taiwančanov – zmysel pre poriadok a presnosť. Každá vyučovacia hodina sa začína naozaj presne s melódiou, ktorá je pravdepodobne univerzálna pre všetky vzdelávacie inštitúty, pretože sme ju počuli po celej krajine a na všetkých stupňoch vzdelávania. „Lao shi“, ako volajú študenti učiteľov, majú brilantne pripravené učebné pomôcky, ako aj podklady pre vyučovanie. V našom kurze to bola samozrejmosť. Napr. pri vyučovaní CAD systémov sa používali rôzne náčrtky, grafika a čísla, na ktorých bolo možné dobre precvičiť preberané príklady. Pri práci s CAM systémami sme často mali kuriózne situácie. Mali sme pracovať na stroji, kde ovládací panel bol kompletne v čínštine. Možno si predstaviť výrazy našej tváre, keď sme zistili, že sme úplne vedľa. Najskôr široký úsmev (v domnienke, že ide o žart), potom prekvapenie. Keď nám vysvetlili, že takáto je realita, nastalo zdesenie. Nebolo na výber. Stroj sme museli uviesť do prevádzky. Ako sa však hovorí, cvik robí majstra, a tak sme krok po kroku zvládali „čudné obrázky“ a nakoniec sme vedeli, ktoré tlačidlo je na aký účel. Napriek tomu, že znaky sme neovládali – rozoznávali sme ich iba na základe polohy, pretože čínske znaky sa podobajú (aspoň pre nás) ako vajce vajcu. Takto sme postupne preklenuli aj ostatné problémy podobného typu.

Naše školenie nebolo len sedenie v učebni, ale pravidelne sme chodili do dielne. Pracovali sme na konvenčných strojoch, ale aj na moderných CNC frézovacích centrách, elektro-vyiskrovacích strojoch a drôtových vyiskrovacích strojoch. Dôvod bol čisto praktický. Každá dvojica z každej krajiny dostala ako záver úlohu vyrobiť formu na lisovanie plastových výrobkov podľa vlastnej výkresovej dokumentácie. To znamená, že sme si všetko museli vyrobiť úplne sami, od základného obrobenej polotovaru, cez naprogramovanie CNC obrábacích strojov, až po konečnú výrobu formy a jej namontovanie na lis. Práca to bola nesmierne zaujímavá. Každý videl po sebe kus poctivo vykonanej práce a nakoniec finálny výrobok.

Myslím si, že takýto model vyučovania by sa mal zaviesť aj na našich školách, aby si každý študent mohol nielen teoreticky, ale aj prakticky „siahnuť“ na to, čomu sa venuje. Bola by to dobrá príprava na profesiu a určite by sa aj teoretické vedomosti takto ľahšie dostávali do povedomia.

Pobyt na Taiwane bol po každej stránke zaujímavý a poučný. Spoznali sme (aspoň sčasti) inú mentalitu ľudí, inú kultúru,

iné hodnotové systémy a v neposlednom rade aj to, ako sa riešia problémy bežného života. Toto všetko a ešte viac bolo možné skúsiť a zažiť len a len preto, že človek ovláda angličtinu. Znalosť jazyka je nutnou, aj keď nie postačujúcou podmienkou. Odporúčam všetkým študentom, aby túto znalosť nepodceňovali.

Touto cestou by som chcel poďakovať taiwanským partnerom a všetkým, ktorí nám umožnili navštíviť túto úžasnú krajinu.

Juraj Beniak
SjF STU

Poznámka redakcie: Hostitelia z Taiwanu si z každého kurzu robia „rebríček“ najlepších absolventov. Obidvaja poslucháči zo Slovenska sa umiestnili na prvých dvoch miestach. Autor článku Ing. Juraj Beniak (absolvent STU v Bratislave) obsadil prvé miesto a druhé miesto patrilo J. Pilcovi, absolventovi ŽU v Žiline).

V Ý R O Č I E

Jur Hronec – zakladateľ slovenského vysokého škoolstva a prvý rektor STU v Bratislave

125. výročie narodenia

Jur Hronec patril predovšetkým k nestorom slovenských matematikov (špecializoval sa najmä na diferenciálne rovnice a systémy), má však veľké zásluhy aj na vzniku viacerých – najmä technických – vysokých škôl na Slovensku a na vzniku SAV. Bol aj spoločensky a verejne činný, najmä ako predseda Matice slovenskej. Tohto roku si pripomenieme 125. výročie jeho narodenia.

Jur Hronec sa narodil 17. mája 1881 v Gočove pri Rožňave. Pochádzal z viacčlennej rodiny chudobného roľníka. V roku 1906 ukončil štúdium prírodných vied na univerzite v Kluži. Potom študoval na univerzite v Göttingene a 16 rokov pôsobil ako stredoškolský profesor na gymnáziu v Kežmarku. Absolvoval viaceré študijné pobyty, okrem Čiech aj v Nemecku, Francúzsku a Švajčiarsku. Po habilitácii pôsobil v rokoch 1924 – 1938 ako docent a neskôr ako profesor na Českej vysokej škole technickej v Brne. Od roku 1938 bol profesorom na novozriadenej vysokej škole technickej (dnes STU) a stal sa aj jej prvým rektorom. Podľa publikovaných materiálov Úradu priemyselného vlastníctva SR sa Jur Hronec zúčastnil ako jediný zo Slovenska na práci 12-členného kuratória Československého ústavu peda-

gogického v Prahe. Zaujímal sa teda aj o metodiku vyučovania a o širší prístup k štúdiu, aj pre deti z chudobných rodín. Už v roku 1921 sa usiloval o reformu a istú unifikáciu stredných škôl. Ešte predtým vyvinul veľké úsilie o založenie prvej vysokej školy technickej na Slovensku. Po roku 1945 sa zaslúžil aj o vybudovanie druhého vysokoškolského centra na Slovensku – o zriadenie vysokých škôl v Košiciach. Jur Hronec aktívne pôsobil aj vo verejnom živote. V rokoch 1945 – 1953 bol predsedom Matice slovenskej. V tom čase sa značne pričínal aj o vybudovanie Slovenskej akadémie vied. Z jeho hlavnej orientácie na matematiku a metodiku jej vyučovania vyplynula aj jeho publikačná činnosť. Napísal množstvo vedeckých prác a 34 prvých vysokoškolských učebníc, ktoré boli a sú veľkým prínosom pre výučbu matematiky na Slovensku. Známe je najmä jeho dvojzväzkové dielo *Diferenciálne rovnice I. a II.*, ktoré vyšlo v roku 1956 v Bratislave. Profesor Jur Hronec bol od roku 1953 akademikom SAV, ďalej bol aj predsedom Slovenského výboru Jednoty československých matematikov a fyzikov, čestným doktorom pedagogických vied a nositeľom viacerých štátnych vyznamenaní.

Jur Hronec mal veľký záujem aj o formovanie charakteru mládeže. Dokazuje to téma jeho práce – *Matematika ako prostriedok výchovy charakteru* – ktorú obhájil na filozoficko-pedagogickej štátnej skúške. Azda najväčšie nadšenie prejavil Jur Hronec v dlhom zápase za dobudovanie slovenských vysokých škôl – najmä technického, prírodovedného a hospodárskeho smeru. Zaujímavosťou je, že Jur Hronec, vtedy ako zástupca brnianskej Techniky, pripomenul na oslavách 300. výročia založenia univerzity v Trnave, že Slovensko malo už pred tristo rokmi tie isté fakulty (teologickú, filozofickú, právnickú a lekársku) ako teraz. V Národnom kalendári Matice slovenskej na rok 2006 sa uvádza výpočet Jura Hronca, že Československá republika roku 1935 „...vydala na vysoké školy v Čechách 81 312 000 korún, na Morave 36 715 200 korún a na Slovensku len 10 313 800 korún a že štát dal na technické a príbuzné vysoké školy v tomto roku v Čechách 31 225 900 korún, na Morave 17 926 100 korún a na Slovensko štát neinvestoval nijaké peniaze...“ V tom čase nielen Zväz slovenského študentstva, ale i široká slovenská verejnosť zorganizovali veľkú podpisovú akciu za utvorenie technickej vysokej školy na Slovensku. Zriadili Akčný výbor zo zástupcov politických strán, v ktorom mal Hronec čestné miesto. Vláda napokon kapitulovala a 25. júna 1937 zákonom zriadila Vysokú školu technickú M. R. Štefánika v Košiciach. Za jej prvého rektora zvolil profesorský zbor práve Jura Hronca. Jeho zásluhou bola potom 1. októbra 1940 zriadená aj Prírodovedecká fakulta Slovenskej univerzity v Bratislave a on sa na nej stal neplateným profesorom. V októbri 1940 zriadili – z odboru obchodného inžinierstva SVŠT – samostatnú Vysokú školu obchodnú (neskôr VŠE a teraz EU v Bratislave), ktorej prvým dekanom sa stal profesor Jur Hronec. Vznik vysokých škôl na Slovensku pokračoval – v roku 1946 odčlenením Odboru lesného a poľnohospodárskeho inžinierstva z SVŠT vznikla samostatná Vysoká škola lesného a poľnohospodárskeho inžinierstva, z ktorej v roku 1952 vznikli Vysoká škola poľnohospodárska v Nitre a Vysoká škola lesnícka a drevárska vo Zvolene. Súčasťou Slovenskej univerzity sa roku 1946 stala Pedagogická fakulta v Bratislave a profesor Hronec sa stal jej prvým dekanom.

To jasne dokazuje, že Jur Hronec sa podieľal či už ako organizátor, akademický funkcionár či profesor na zriaďovaní takmer všetkých slovenských vysokých škôl.

Istú stopu profesor Hronec zanechal aj v oblasti metodicko-pedagogickej. Svedčia o tom dve diela – v roku 1923 to bola kniha *Vyučovanie a vyučovacia osobnosť*, za ktorú dostal v roku 1927 štátnu cenu, a v roku 1926 knižka *Učiteľova osobnosť*. V týchto dielach vyzdvihol mimoriadne významnú úlohu pedagógov, požadoval pre nich vysokoškolské vzdelanie a náročné požiadavky mal aj na inžinierov.

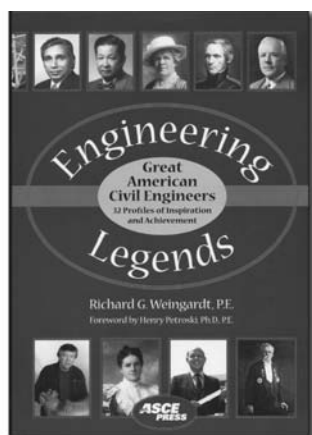
Zdalo by sa, že Jur Hronec vlastne ani nemal čas na vedecko-výskumnú prácu. Nebolo to tak. Venoval sa najmä výskumu diferenciálnych rovníc a z tohto odboru napísal asi 24 samostatných vedeckých prác. Okrem už spomenutých kníh publikoval množstvo článkov v časopisoch a novinách.

Tento rozhladený vedec sa živo zapájal aj do kultúrnej činnosti. V rokoch 1945 – 1954 bol spolu s Lacom Novomeským predsedom Matice slovenskej, stál na čele Umeleckej a vedeckej rady, Spolku Slovenského múzea a iných inštitúcií. Počas jeho predsedovania dosiahla Matica slovenská vrchol vtedajšej činnosti. Dňa 5. apríla 1954 viedol posledné zasadnutie výboru Matice slovenskej, ktoré požiadalo SNR o prijatie zákona o Matici slovenskej. Prijatím tohto zákona v apríli 1954 sa Matica zmenila na štátnu vedeckú inštitúciu – na Slovenskú národnú knižnicu a Knihovedný ústav.

Z uvedeného jasne vyplýva, že profesor Jur Hronec bol nielen širokospektrálnou múdrou osobnosťou, akademikom a trojnásobným doktorom, ale bol aj mimoriadne čestným, charakterným a pracovitým človekom. Vyoral hlbokú brázdú na poli slovenského vysokého školstva, vedy a kultúry. Zomrel 1. decembra 1959 v Bratislave. Slovenská spoločnosť aj potom vysoko ocenila jeho záslužnú prácu udelením mnohých titulov a vyznamenaní, pomenovaním škôl a internátov jeho menom, zriadením pamätnej izby v rodnom Gočove, vydaním príležitostných známok, ako aj organizovaním mnohých vedeckých a popularizačných podujatí.

Eubomír Jemala
FEI STU

RECENZIA

Engineering Legends.
Great American Civil
Engineers.
32 Profiles of Inspiration
and Achievement

WEINGARDT, Richard G.

ASCE Press.
ISBN 0-7844-0801-7.
165 strán, mäkký obal,
cena: 50 US \$,
1. vydanie, 2005.

Publikácia ukazuje, ako sa z obyčajných ľudí stali výnimoční. Môže tým inšpirovať ostatných k tomu, aby sa dostali za predpokladané hranice a stali sa takými, akými sa môžu stať. Stavební inžinieri majú veľký vplyv na vývoj krajiny a pokrok v národe. Hoci inžinierske diela sú obdivované, o ich autoroch sa často vie málo alebo vôbec nič. Knižočka nám umožňuje

oboznámiť sa s 32 veľkými stavebnými inžiniermi činnými od roku 1700 až do súčasnosti. Dozvedáme sa z nej o ich osobnom živote a dosiahnutých úspechoch. Dočítame sa, že označenie *civil engineer* zaviedol Brit John Smeaton (1724 – 1792), aby sa odlíšil od množstva vtedajších *military engineers*. V roku 1771, päť rokov pred vyhlásením Americkej deklarácie o nezávislosti, založil Spoločnosť stavebných inžinierov.

Obsah tvorí 9 kapitol. Prvých 8 má názvy: tvorcovia ríše, experti na životné prostredie, kto určoval trendy v doprave, staviteľia mostov, priekopníci nových konštrukcií, odvážni inovátori, iniciátori a reorganizátori, výnimoční pedagógovia.

V každej z týchto ôsmich kapitol nájdeme veľmi zaujímavým spôsobom opísané životné osudy štyroch osobností. Posledná, deviata kapitola má názov *Legendy zajtrajška*. Obsahuje veľmi zaujímavé úvahy o budúcnosti sveta, niekoľko mien zo súčasnosti z oblasti vzdelávania, navrhovania a inovácie konštrukcií, ako aj výzvy adresované stavebným inžinierom.

Na ilustráciu uvediem niekoľko citácií z rôznych častí knihy. S výnimkou bývalého amerického prezidenta von Kármana ide o citácie ôsmich osobností spomedzi tridsiatich dvoch, ktoré možno nájsť v knihe. Týchto tridsaťdva osobností predstavuje čisto subjektívny výber autora knihy. Napríklad z veľkého množstva amerických staviteľov mostov uvádza štyroch: Steinmann, Modjeski, Waddell a Emily Roebling.

Albert A. Dorman: „Stavební inžinieri majú slúžiť spoločnosti a pretvárať svet tak, aby sa stal lepším miestom. Aby to splnili, musia: pomáhať vzdelávať svojich nástupcov, byť morálnym príkladom a byť lídrami v rámci svojej profesie i mimo nej.“
Theodor von Kárman: „Vedci objavujú to, čo existuje. Inžinieri vytvárajú to, čo nikdy nebolo.“

Tung-Yen Lin: „Univerzitné vzdelávanie by malo byť dlhšie, viac ako 5, možno 6 alebo 7 rokov. V krátkom 4 – 5 ročnom programe nie je možné odovzdať študentom aj potrebné, veľmi dôležité sociálne, právne a environmentálne aspekty.“

Fazlur Khan: „Technik nesmie byť stratený vo svojej vlastnej disciplíne. Musí byť schopný oceniť život. Život je umenie, divadlo, hudba a to najdôležitejšie zo všetkého: ľudia.“

John Waddell: „Veda pri navrhovaní mostov spočíva hlavne v konštruovaní detailov.“

Ralph Modjeski: „Dostalo sa mi veľkých i malých ocenení. Veľké som dostal náhodou, malé preto, lebo som dostal veľké.“
Franklin D. Roosevelt: „Niet najmenších pochybností, že história staviteľstva mostov je v mnohých ohľadoch históriou civilizácie. Môžeme ňou merať dôležitú časť pokroku ľudskej spoločnosti.“

Fu Hua Chen: „Tajomstvo šťastia spočíva v tvrdej práci. Náročné úlohy vykonávané bez ohľadu na ich zložitosť ňu urobia silným. Všetko, čo dostaneš len tak, ňu urobí slabým.“

Roland Rautenstrauss: „Nežite v šedom monotónnom svete nepokúšajúc sa urobiť chybu. Ak tak urobíte, na konci života budete premýšľať, či ste vôbec žili – a to by bola najväčšia chyba zo všetkých.“

Hardy Cross: „Inžinierstvo nehovorí ľuďom, čo by mali chcieť alebo prečo to chcú. Skôr rozoznáva potreby a pokúša sa vyhovieť im.“

Kniha sa končí okrem iného, aj takouto výzvou: „Stavební inžinieri boli ako celok príliš dlho ticho a neviditeľní – nadmerne plachí a skromní. Namiesto úslovia *Urob dobre svoju prácu a dúfaj, že niekto to ocení* by sa malo postupovať podľa

hesla *Urob dobre svoju prácu a povedz o tom svetu*. Vyžaduje to, aby väčšie množstvo inžinierov vyliezlo zo svojich ulít a komunikovalo s veľkým počtom ľudí mimo technickej verejnosti.“ Recenzovaná publikácia určite zaujme technickú i laickú verejnosť. Napokon – preložte si sami: *He who knows only his own generation, remains always a child* (Georg Norlin, vytesané nad vchodom do budovy University of Colorado Library).

Ivan Baláž
SvF STU

Nominácia na Cenu Hansa Christiana Andersena

Výtvarník z Fakulty architektúry Martin Kellenberger je spolu s básnikom a spisovateľom Lubomírom Feldekom nominovaný na najvýznamnejšie svetové ocenenie tvorcov detských kníh – Cenu Hansa Christiana Andersena. Cenu udeľuje každé dva roky Medzinárodná únia pre detskú knihu IBBY pri UNESCO.

O laureátoch rozhoduje 14-členná medzinárodná porota počas Medzinárodného knižného veľtrhu detských kníh v Bologni v Taliansku. Cena za celoživotnú tvorbu a prínos do detskej literatúry bude vybranému laureátovi odovzdaná v septembri na zasadnutí 30. kongresu IBBY v Pekingu (Čína). Martin Kellenberger je významný maliar, grafik a ilustrátor. Výtvarník, ale aj cititeľ a znalec hudby, literatúry a dejín. Vystavuje doma i v zahraničí. Jeho dielo reflektuje európske i svetové dejiny a kultúrnu históriu ľudstva. V jeho tvorbe sú časté biblické motívy, ale aj osobnosti stredoveku, novoveku i moderny, ako boli Gutenberg, Komenský, van Gogh a ďalší. Je verný aj kúzlu rozprávok a predovšetkým človečenstvu človeka.

Verí hodnotám ľudskej civilizácie, kultúry a humanizmu. Na otázku, čo pre neho znamená ilustrácia, odpovedal: „Je to pre mňa radosť, povinnosť, oddych aj učenie, všetko dokopy. Keď sa pustím do

ilustrovania knižky, do určitej miery sa prispôbujem spisovateľovi, jeho myšlienkam, dejju. Aj ja ich obohacujem svojimi nápadmi tak, aby vznikol hodnoverný svet. Ilustrovanie je tvorivá, namáhavá práca ako každá iná. No nie je to len práca, ale aj poslanie, akási správa o húževnatosti, talente a o nadväznosti na tradíciu. Je to odovzdanie niečoho pre naše deti.“

Martin Kellenberger je nositeľom viacerých ocenení (napríklad Cena za najkrajšiu knihu roka 1991, Cena Ľudovíta

Fullu 2001). K významným oceneniam jeho tvorby patrí priezračná výstava inštalovaná vo februári v Zimnej záhrade Prezidentského paláca, na vernisáži ktorej sa zúčastnil aj prezident republiky Ivan Gašparovič.

K. F.

STALO SA PO UZÁVIERKE

Európska akadémia vied a umení

V pondelok 24. apríla 2006 bol prezident SR Ivan Gašparovič slávnostne inaugurovaný za protektora Európskej akadémie vied a umení. Inauguračnú ceremóniu v Primaciálnom paláci zorganizovala SAV v spolupráci s STU.

Európsku akadémiu vied a umení založili v roku 1990 prof. Felix Unger, Franz kardinál König a Nikolaus Lobkowicz. Jej poslaním je vytvárať kontakty a rozvíjať spoluprácu s poprednými politikmi a mienkotvornými osobnosťami s cieľom urýchliť vývoj vo vede, umení, ekonómii, ako aj rozširovať myšlienky tolerancie, humanizmu a európskej integrácie.

Európska akadémia vied a umení má 1300 členov, medzi nimi 12 nositeľov Nobelovej ceny. Medzi jej najznámejších členov patrí pápež Benedikt XVI.

Spoločné stretnutie pred slávnostnou inauguráciou. Zľava – prof. Štefan Luby, prezident SR Ivan Gašparovič, prof. Felix Unger a prof. Vladimír Bálež.

Z. M.

SPEKTRUM STU (Technik – revue slovenských technikov, 9 ročníkov – 1940-1949; Technika – závodný časopis SVŠT, 9 ročníkov – 1958-1967; Technika – revue SVŠT, 2 ročníky – 1968-1970; Technika – spravodajca SVŠT, 8 ročníkov – 1982-1990; Informácie STU, 5 ročníkov – 1990-1994) vydáva Slovenská technická univerzita v Bratislave, Vazovova 5, 812 43 Bratislava, tel. č.: 02/57294 584, fax: 02/57294 333, e-mail: spektrum@stuba.sk

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá jeho autor. Redakcia nemusí súhlasiť so všetkými publikovanými názormi.

Zodpovedná redaktorka: Iva Šajbidorová **Grafická koncepcia:** Karol Rosmány **Grafická úprava:** Ivan Páleník **Redakčná rada:** Emília Bednárová, Kvetoslava Ferková, Maroš Finka, Miroslav Hutňan, Ladislav Javorčík, Milan Kolesár, Peter Kostka, Zuzana Mokošová, Milan Petráš (predseda), Tatiana Sikorová, Robert Špaček, Eva Troščáková, Ján Vajda. **Tlač:** Vydavateľstvo STU, Bratislava. **Registrácia:** MK SR 1334/95. **TS:** 09. ISSN 1336-2593. Nepredajné. **Uzávierka čísla:** 10. apríla 2006.